№ 26/1962.

Ålands landskapsstyrelses framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om härbärgerings- och förplägningsrörelser.

Landstinget antog den 11 december 1961 på landskapsstyrelsens förslag (framst. 28/61, lagutsk.bet. 18/61, st.utsk.bet. 30/61, lag.utsk. bet. 25/61) en landskapslag om härbärgerings- och förplägningsrörelser. Republikens President förordnade emellertid den 6 april innevarande år, att nämnda Landstingets beslut skall förfalla. Republikens Presidents brev i ärendet är av följande lydelse:

"Till Ålands landskapsstyrelse.

Ålands landsting har den 11 december 1961 fattat beslut om antagande av landskapslag om härbärgerings- och förplägningsrörelser.

Vid föredragning i statsrådet i dag har Jag, efter att hava infordrat Högsta domstolens utlåtande i ärendet, över vilket även Ålandsdelegationen avgivit sitt yttrande, funnit att förevarande landstingsbeslut reglerar ett till näringsrätten hörande ämne. Enligt 13 § 1 mom. 9 punkten självstyrelselagen för Åland den 28 december 1951 tillkommer landstinget lagstiftningsbehörighet angående näring, för vars utövande enligt lag erfordras anmälan eller tillstånd, näring till självförsörjning, med iakttagande av näringsfrihetens grundsats, uppdelning i fria och reglementerade näringar samt annan än i 11 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland avsedd näringsrätt. Rätten till lagstiftning beträffande den del av näringsrätten, som omnämnes i sistsagda lagrum, är förbehållen riket. Idkande av härbärgerings- och förplägningsrörelse hör icke till de i detta lagrum uppräknade näringarna och landstingsbeslutet innehåller ej heller stadganden, som åsidosatte näringsfrihetens grundsats. Enligt 4 § självstyrelselagen är rätten att inom landskapet driva näring, för vars utövande enligt lag erfordras anmälan eller tillstånd, beroende av i lagrummet nämnda förutsättningar. Landstinget har vid fattandet av landstingsbeslutet beaktat jämväl detta stadgande. Jämlikt 13 § 1 mom. 6, 11, 12 och 16 punkterna självstyrelselagen har landstinget tillkommit rätt att utfärda de i beslutet ingående bestämmelserna om tiden för öppenhållande av i beslutet avsedda rörelser, bötesstraff och annat äventyr, upprätthållande av allmän ordning samt hälsovård. De i landstingsbeslutets 55 och 56 §§ ingående stadgandena hänföra sig till lagstiftningen angående rättegångsväsendet och äro sålunda av rikslagstiftningsnatur, men hava de, emedan de i sak överensstämma

med motsvarande stadganden uti den i riket gällande förordningen den 20 februari 1960 om härbärgerings- och förplägningsrörelser, enligt 14 § 4 mom. självstyrelselagen kunnat intagas i beslutet.

Landstingsbeslutet innehåller jämväl stadganden, som hänföra sig till alkohollagstiftningen, vilken jämlikt 11 § 2 mom. 9 punkten självstyrelselagen för Åland uteslutande förbehållits rikets lagstiftande organ. I 40 § lagen den 9 februari 1932 om alkoholdrycker stadgas, att å varje utskänkningsställe, som icke förestås av utskänkningsrörelsens idkare själv, bör finnas en av länsstyrelsen godkänd ansvarig föreståndare, vilken närmast ansvarar för utskänkningens behöriga handhavande och ordningens upprätthållande. Enligt 18 § 2 mom., 19 § 3 mom., 26 § 1 mom., 27 § 3 mom. och 44 § 3 mom. landstingsbeslutet skulle det ankomma på landskapsstyrelsen att godkänna dylik föreståndare. Då landstingsbeslutet såvitt detsamma angår ansvarig föreståndare för utskänkningsrörelse sålunda icke överensstämmer med förenämnda stadgande i lagen om alkoholdrycker, har landstinget på denna punkt överskridit sin lagstiftningsbehörighet. I anseende härtill har Jag med stöd av 14 § 2 mom. självstyrelselagen beslutat förordna, att ifrågavarande landskapslag skall förfalla; vilket Landskapsstyrelsen härmed till kännedom meddelas.

Helsingfors, i Statsrådet den 6 april 1962.

Republikens President Urho Kekkonen.

Justitieminister Pauli Lehtosalo."

Det i Republikens Presidents brev åberopade lagrummet, 40 § lagen den 9 februari 1932 om alkoholdrycker (FFS 45/32) är av följande lydelse:

"Å varje utskänkningsställe, som icke förestås av utskänkningsrörelsens idkare själv, bör finnas en av landshövdingen godkänd ansvarig föreståndare, vilken närmast ansvarar för utskänkningens behöriga handhavande och ordningens upprätthållande. Med avseende å nämnda föreståndare skall gälla vad om ansvarig föreståndare för allmän värdshusrörelse är stadgat".

Ansvarig föreståndare godkännes numera av länsstyrelsen (66 § förordningen den 12 februari 1937 om länsstyrelse, FFS 85/37). I de fall, där rörelsen avses att omfatta alkoholutskänkning eller rörelse utvidgas att omfatta sådan utskänkning, skall ansvarig föreståndare, om sådan erfordras, godkännas av länsstyrelsen, som äger iakttaga jämväl "vad om ansvarig föreståndare för allmän värdshusrörelse är stadgat".

Stadgandet i landstingsbeslutets 18 § 2 mom. är av allmän karaktär och sålunda gällande såväl rörelser med utskänkningsrättigheter som rörelser utan sådana rättigheter. I detta stadgande borde därför införas ett tillägg, enligt vilket för rörelse, som omfattar utskänkningsrättigheter, skall ansökas om godkännande av ansvarig föreståndare hos länsstyrelsen.

I 19 § 3 mom. landstingsbeslutet stadgas om föreståndare i klubbrestaurant med utskänkningsrättigheter. I detta stadgande bör angående godkännande av föreståndare hänvisas till länsstyrelsen.

Enligt landstingsbeslutets 26 § 1 mom. kan landskapsstyrelsen godkänna flera ansvariga föreståndare för en och samma rörelse. Befogenheten bör för landskapsstyrelsens del begränsas till rörelser utan utskänkningsrättigheter. I paragrafens 2 mom. bör sista meningen uteslutas, då den endast avser rörelser med utskänkningsrättigheter.

I 27 § 3 mom. stadgas, att landskapsstyrelsen skall införskaffa utlåtande av vederbörande polismyndighet samt, ifall rörelsen omfattar utskänkning av alkohol, av alkoholbolaget, innan beslut fattas om godkännande av ansvarig föreståndare. Då landskapsstyrelsens rätt att godkänna föreståndare i det senare fallet skall uteslutas och landskapslag icke bör giva anvisningar för riksmyndighet om handläggandet av ärenden, som falla inom sådan myndighets kompetensområde, torde den senare delen av stadgandet kunna uteslutas.

I riket har förordningen om härbärgerings- och förplägningsrörelser ändrats den 29.6.1962 (FFS 384/62) så, att förplägningsrörelse, som icke omfattar utskänkning av alkoholdrycker, kan beviljas tillstånd att hålla öppet nattetid också för förplägning av resande. Då turismen i landskapet motiverar öppethållning nattetid under säsongen, har landskapsstyrelsen föreslagit en annan avfattning av 30 § 3 mom. än den av Landstinget tidigare antagna.

Landstingsbeslutets 44 § 3 mom. behandlar uteslutande föreståndare vid utskänkningsrörelse och kan sålunda utgå.

Lagens ikraftträdande föreslås ändrat till 1 juni 1963 (63 §).

I övrigt har landskapsstyrelsen i föreliggande förslag upptagit stadgandena i den avfattning de erhållit vid Landstingets behandling av ärendet under höstsessionen 1961.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt föreslägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g
om härbärgerings- och förplägningsrörelser.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden.

1 §.

Bedrivande av härbärgerings- och förplägningsrörelse är med nedan

stadgade undantag tillåtet endast med tillstånd av landskapsstyrelsen på i tillståndsbeslutet angivna villkor samt med iakttagande av stadgandena i denna landskapslag och med stöd av densamma utfärdade bestämmelser.

2 §.

Syftet med härbärgeringsrörelse är att tillhandahålla gäster möblerade rum för härbärgering, antingen med eller utan servering av mat eller förfriskningar.

Härbärgeringsrörelser äro hotell, pensionat, resandehem och vandrarhem.

Hotell är en härbärgeringsrörelse, som uppfyller höga anspråk och är förenad med en restaurang av första klass eller med servering av mat och förfriskningar av motsvarande kvalitet för tillgodoseende av hotellgästernas behov.

Pensionat är en under denna benämning bedriven med helpension kombinerad härbärgeringsrörelse, som uppfyller medelhöga anspråk.

Resandehem är en under denna benämning eller benämningen motell, turisthärbärge, gästhem eller annan liknande benämning bedriven härbärgeringsrörelse, som uppfyller medelhöga anspråk.

Vandrarhem är en till standarden anspråkslös härbärgeringsrörelse, bedriven under denna benämning eller benämningen natthärbärge eller annan liknande benämning, i huvudsak med anlitande av samfälld inkvartering eller masshärbärgering, så ock rörelse, som avser uthyrning av semesterstugor.

Om servering av mat och förfriskningar i samband med annan härbärgeringsrörelse än hotell, därest denna verksamhet icke bedrives i form av särskilt klassificerad förplägningsrörelse, gäller i tillämpliga delar vad nedan stadgas om matservering och kafé av andra klass.

3 §.

Syftet med förplägningsrörelse är att i lägenhet eller på plats, som har reserverats för detta ändamål, servera allmänheten mat eller förfriskningar.

Förplägningsrörelser äro restaurang, matservering och kafé.

Restaurang är en förplägningsrörelse av hög standard, där särskild uppmärksamhet fästes vid matens kvalitet och dess servering samt kundernas trivsel.

Matservering är en under denna benämning eller under benämningen matbar, folkkök, matsal eller annan liknande benämning bedriven för-

plägningsrörelse, som motsvarar medelhöga anspråk och vars syfte huvudsakligen är att servera mat.

Kafé är en under denna benämning eller under benämningen kaffestuga, kaffebar eller annan liknande benämning bedriven förplägningsrörelse, där huvudsakligen kaffe, te eller andra förfriskningar med eller utan bakverk eller smörgåsar serveras. Kafé må av landskapsstyrelsen, såvida rörelsen förfogar över tillräckliga godtagbara matlagnings- och förvaringsutrymmen, även beviljas tillstånd till servering av mat.

Såsom bedrivande av i denna paragraf avsedd förplägningsrörelse betraktas servering av mat och förfriskningar endast i det fall att i samband med försäljningsstället bordsutrymme för mer än 15 personer står till buds eller att serveringen försiggår i för rörelsen reserverat slutet rum eller att rörelsen omfattar servering av matportioner.

4 §.

Campingrörelse kallas sådan härbärgeringsrörelse, som avser uthyrning av tältplatser eller platser för campingvagnar med tillgång till bekvämligheter såsom avträden, toalettrum, kokhus och kioskförsäljning.

Campingrörelse, som drives i samband med i 2 eller 3 § nämnd rörelse, anses icke såsom särskild rörelse.

Såsom campingrörelse räknas icke upplåtande av tältplats eller plats för campingvagn för sammanlagt högst 10 sällskap, ej heller sådan tältplats, även om den är större, där inga bekvämligheter erbjudas besökarna. För sådan rörelse må benämningen campingplats eller liknande benämning icke användas.

5 §.

Restaurangerna, matserveringarna och kaféerna indelas, med undantag av de förplägningsrörelser, som avses i 6 § 1 mom. och 9 §, enligt deras kvalitativa nivå i två klasser. Då klassificeringen första gången fastställes, skall avseende fästas vid den standard, som kommer till synes i rörelsens lägenhet, inredning och möblering samt dess betjäningsmöjligheter och, då rörelsen klassificeras på nytt, därjämte vid den nivå, på vilken rörelsen har bedrivits och i framtiden kan antagas komma att bedrivas.

6 §.

Bedrives i lägenhet, som är i registrerad förenings besittning, förplägningsrörelse, i vilken endast medlem i föreningen och med-

lems högst tre personliga gäster mottagas som kunder, må landskapsstyrelsen på ansökan av föreningen godkänna rörelsen som klubbrestaurang.

Har klubbrestaurangs ägare eller innehavare icke beviljats tillstånd att bedriva allmän förplägningsrörelse, må klubbrestaurangen icke anlitas för annat än i 1 mom. nämnt ändamål.

7 §.

På förplägningsrörelse vid station för land-, sjö- eller luft-trafik tillämpas stadgandena i denna lag med de undantag, som föranledas av fortskaffningsmedlens gång och allmänhetens korta uppehållstid vid stationerna. Landskapsstyrelsen skall i tillståndsresolutionen, då sökanden anhåller därom, efter att hava hört i 17 § avsedda nämnd, avgöra, huruvida och på vilka villkor det på trafikstationen skall vara tillåtet att med samtycke av trafikstationens innehavare anordna servering av mat och förfriskningar även annorstädes än i den för ändamålet godkända lägenheten.

8 §.

Om bedrivande av förplägningsrörelse på passagerarfartyg och sökande av näringstillstånd för detta ändamål gäller i tillämpliga delar, vad i denna lag stadgas. Då fråga är om annat fortskaffningsmedel, erfordras icke tillstånd för att servera passagerarna mat och förfriskningar.

9 §.

För tillfälligt bedrivande av förplägningsrörelse skall tillstånd sökas hos landskapsstyrelsen, därest bedrivandet av rörelsen kommer att fortgå under längre tid än 15 dagar eller alkoholdrycker komma att utskänkas, samt i övriga fall skriftlig anmälan göras hos polis- och hälsovårdsmyndigheterna. Vid beviljande av tillstånd må avvikelse äga rum från stadgandena i denna lag samt sådana lättnader beviljas, som med hänsyn till rörelsens tillfälliga natur och de tillbudsstående möjligheterna befinnas lämpliga.

Landskapsstyrelsen må bevilja förplägningsrörelse tillstånd att tillfälligt anordna servering även i rörelsens andra än de för servering godkända lokaliteterna eller i annan lägenhet, som icke har godkänts såsom serveringslägenhet.

10 §.

Från förplägningsrörelse må under öppenhållningstiden även till förtäring annorstädes utgivas maträtter och förfriskningar, som där serveras, likväl icke alkoholdrycker.

11 §.

Affär för utsändning av mat är en rörelse, därifrån färdig mat, kaffe, te eller andra förfriskningar utsändas till förtäring annorstädes.

För bedrivande av i 1 mom. nämnd rörelse erfordras icke tillstånd, men skriftlig anmälan därom skall före verksamhetens början göras hos polis- och hälsovårdsmyndigheterna. Rörelsen skall upphöra med sin utsändning eller övriga verksamhet senast klockan 22.

Om kiosk eller därmed jämförligt försäljningsställe, som serverar mat eller förfriskningar och som enligt 3 § 6 mom. denna lag icke är förplägningsrörelse, skall före verksamhetens början skriftlig anmälan göras till polis- och hälsovårdsmyndigheterna.

12 §.

Stadgandena i denna lag tillämpas icke:

1) på semesterby, hem för mödrar eller annat liknande vilo- eller rekreationshem, som avser vård eller understöd, samt icke heller på avgiftsfri eller med ringa avgift belagd härbärgering av hemlösa i samma syfte;

2) på sådant tillfälligt härbärgeringsställe, som huvudsakligen avser härbärgering av skolungdom samt medlemmar i ungdoms-, idrotts- exkursions- och andra sådana organisationer, såvida rörelsen vid härbärgeringsstället icke avser förtjänst;

3) på sådan tältplats, som icke enligt 4 § betraktas som campingrörelse;

4) på tillfällig härbärgering av gäster; ej heller

5) på sådana vårdanstalter för sjuka samt därmed jämförliga anstalter, för vilkas upprätthållande erfordras särskilt tillstånd.

Angående i 1, 2, 3 och 4 punkterna avsedd härbärgeringsverksamhet, i sistnämnda fall, därest verksamheten fortgår längre tid än 7 dagar, skall likväl på förhand skriftlig anmälan göras till vederbörande polis-, brand- och hälsovårdsmyndigheter, vilka, därest de anse skäl föreligga, böra besiktiga den för härbärgering avsedda lägenheten och övriga anordningar i samband därmed. Konstateras vid besiktningen eller senare, omständigheter, som äro ägnade att äventyra person- eller brandsäkerheten eller kunna sanitära brister påvisas, och avhjälpas icke dessa missförhållanden inom den av vederbörande myndighet utsatta tiden samt i enlighet med denna myndighets anvisningar, må landskapsstyrelsen förbjuda användningen av lägenheten, platsen eller anordningarna i samband därmed för sådant ändamål.

13 §.

Bedrives i enskilt hem förvärvsverksamhet, vars syfte är att tillhandahålla andra än egna släktingar möblerade rum, skall, därest högst fem rum hava upplåtits till boningsrum för gäster, sådan verksamhet icke anses som härbärgeringsrörelse, ej heller erfordras därför tillstånd, såvida icke lägenheten försetts med utåt synligt tillkännagivande.

Lag samma vare, om rörelse för uthyrning av semesterstugor, därest högst fem från varandra avskilda eller avskiljbara bostäder upplåtits för gäster.

14 §.

Stadgandena i denna lag tillämpas icke:

1) på i enskilt hem eller därmed jämförlig enskild lägenhet, såsom förening eller klubb tillhörig lägenhet, bedriven förvärvsverksamhet, som avser daglig eller på fastställda tider fortgående servering av mat och förfriskningar, om sådan servering bedrives endast mellan klockan 7 och klockan 21 samt de dagliga besökarnas antal i allmänhet icke är större än 15;

2) på centralmatservering eller centralkök i bostadshus med servering endast för husets invånare;

3) på servering i lägenhet, som är i statens, landskapets, kommuns eller annan arbetsgivares besittning, då serveringen anordnas för arbetsgivarens personal och deras gäster, även om serveringen har överlåtits till annan, därest icke rörelsen eljest bedrives på sådant sätt, att den är jämförlig med förplägningsrörelse, för vars bedrivande tillstånd skall sökas; ej heller

4) på förplägningsrörelse på tillfällig eller rörlig arbetsplats, såsom i samband med byggnads- eller vägarbetsplats, därest kunderna äro arbetstagare vid arbetsplatsen.

2 kap.

Om sökande av tillstånd.

15 §.

Tillstånd till bedrivande av härbärgerings- och förplägningsrörelse må beviljas finsk medborgare, som åtnjuter medborgerligt förtroende och råder över sig och sin egendom och som är känd för redbarhet och tillförlitlighet, samt finskt aktiebolag, finskt andelslag, finsk förening eller annan registrerad finsk sammanslutning, i vilka ordföranden i styrelsen eller de ansvariga bolagsmännen och verkställande direktören äro personer, som åtnjuta medborgerligt för-

troende och äro kända för redbarhet och tillförlitlighet samt råda över sig och sin egendom, ävensom staten, landskapet, kommun, församling och annat offentligträttsligt samfund.

Sökande skall uppfylla i 3 § landskapslagen den 10 april 1957 om rätt att idka näring i landskapet Åland (11/57) stadgade förutsättningar, där icke landskapsstyrelsen särskilt beviljat sökanden tillstånd till näringsutövning i landskapet enligt 4 § sagda lag.

I 1 mom. nämnt tillstånd skall sökas skriftligt hos landskapsstyrelsen. Tillstånd till bedrivande av förplägningsrörelse ombord på passagerarfartyg skall sökas hos landskapsstyrelsen, om fartyget är registrerat inom landskapet Åland, eller, om fartyget icke är registrerat, ifall dess faktiska hemort är inom landskapet.

Tillstånd må på ansökan beviljas även för viss tid, för visst tillfälle eller fortgående för vissa dagar eller vissa gånger i månaden.

16 §.

Efter att hava mottagit ansökningen skall landskapsstyrelsen om de i 15 § nämnda personerna införskaffa utlåtande av vederbörande polismyndighet och, därest avsikten är att i samband med rörelsen bedriva utskänkning av alkoholdrycker, av alkoholbolaget.

Landskapsstyrelsen skall omedelbart förkasta ansökningen, därest den på grund av själva ansökningen eller ovan i 1 mom. nämnda utlåtanden finner, att ansökan icke kan bifallas. I annat fall skall landskapsstyrelsen förordna om syn av affärslägenheten omedelbart eller efter det lägenheten blivit färdig och inredd. Syn skall förrättas av en nämnd, till vilken höra polischefen eller av honom utsedd polisman, som hör till befälet, i egenskap av sammankallare, en läkare i kommunens tjänst eller annan av hälsovårdsnämnden utsedd företrädare och brandchefen eller av honom utsedd person. Nämnden må vid behov höra sakkunniga.

17 §.

På anhållan av sökanden må, sedan den i 16 § avsedda nämnden har avgivit sitt utlåtande, polismyndigheten, därest rörelsen och sökanden uppenbart uppfylla villkoren i denna lag, tillåta provisoriskt öppenhållande av rörelsen, tills landskapsstyrelsen har avgjort ansökningen om näringstillstånd.

18 §.

Tillstånd till bedrivande av härbärgerings- eller förplägningsrörelse skall beviljas, därest förutsättningarna för beviljande av

tillstånd i enlighet med denna lag och med stöd därav utfärdade föreskrifter äro för handen.

I tillståndsresolutionen skall angivas, för vem tillståndet har beviljats, rörelsens art och klass, var rörelsen är belägen, den affärslägenhet, som har godkänts för ändamålet, under vilket firmanamn rörelsen skall bedrivas samt rörelsens ansvariga föreståndare och hans ställföreträdare ävensom, då fråga är om sammanslutning, styrelseordföranden och verkställande direktören, då sådan är tillsatt. I resolutionen skall även angivas rörelsens största tillåtna kundantal. Till resolutionen skall fogas ett exemplar av de till ansökningen fogade ritningarna och redogörelserna. Är rörelsen avsedd att omfatta jämväl utskänkning av alkoholdrycker, äger landskapsstyrelsen likväl ålägga sökanden att hos länsstyrelsen anhålla om godkännande av ansvarig föreståndare och ställföreträdare för honom.

Har lägenheten godkänts för anordnande av dans, föreställningar, förevisningar eller sammankomster, skall detta nämnas i resolutionen. Resolutionen bör även innehålla övriga av landskapsstyrelsen utfärdade föreskrifter om rörelsen och dess bedrivande.

En avskrift av resolutionen och ett exemplar av ritningarna och redogörelserna skola av landskapsstyrelsen tillställas polismyndigheten och hälsovårdsnämnden på orten.

19 §.

Näringstillståndet gäller endast den i resolutionen nämnda lägenheten och ägaren. Överlåtes rörelsen till ny ägare, skall mottagaren, innan han är berättigad att fortsätta rörelsen, söka tillstånd därtill, varvid i tillämpliga delar bör iakttagas, vad ovan är stadgat. Ny syn förrättas likväl icke i lägenheten, därest icke landskapsstyrelsen finner det av behovet påkallat.

Medan ansökningen är anhängig, är rörelsens fortsättande tillåtet endast i det fall, att för rörelsen har godkänts en ansvarig föreståndare.

Förening, som har erhållit tillstånd att hålla klubbrestaurang, må överlåta föreståndarskapet för rörelsen till person eller sammanslutning, som den anser lämplig och som landskapsstyrelsen har godkänt. Utskänkes i klubbrestaurang alkoholdrycker, skall föreståndare för rörelsen godkännas av länsstyrelsen.

Är avsikten att överflytta i verksamhet varande rörelse till annan lägenhet, att utvidga affärslägenheten, att ombilda rörelsen till i denna lag nämnd rörelse av annat slag eller att i affärslägenheten ut-

föra från de godkända ritningarna avvikande ändringar i byggnadskonstruktionen, skall även i detta fall tillstånd till rörelsens bedrivande sökas. I dessa fall skall även ny syn av lägenheten förrättas, därest landskapsstyrelsen finner detta nödigt.

20 §.

Affärsidkares dödS- eller konkursbo är utan nytt tillstånd berättigat att för avveckling fortsätta rörelsen under ett års tid, räknat från näringsidkarens dödsdag eller från dagen för konkursens början.

Har enskild affärsidkare avlidit, svarar för honom godkänd ställföreträdare eller ansvariga föreståndaren för rörelsen. Har icke ställföreträdare eller ansvarig föreståndare blivit förordnad, åligger det den eller dem, som hava omhändertagit boet, att anmäla hos polismyndighet, åt vem föreståndarskapet interimistiskt har överlåtits, och att inom två månader, räknat från dödsdagen, hos landskapsstyrelsen söka godkännande för ny ansvarig föreståndare.

Har affärsidkare råkat i konkurstillstånd och önskar man fortsätta rörelsen, skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse, vad i 2 mom. är stadgat, likväl så, att däri nämnda anmälan och ansökan ankomma på förvaltaren av konkursboet. Fataljetiderna räknas från den dag, då borgenärerna fattade beslut om rörelsens fortsättande.

21 §.

Den, som har erhållit tillstånd till bedrivande av rörelse, som avses i denna lag, skall före verksamhetens början därom göra i landskapslagen angående rätt att idka näring i landskapet Åland föreskriven anmälan.

I fråga om anmälan till handelsregistret om bedrivande av rörelse gäller, vad därom är särskilt stadgat.

Upphör rörelse, skall den, som bedrivit rörelsen, anmäla därom hos landskapsstyrelsen inom två veckor.

Beviljat tillstånd till bedrivande av rörelse skall anses hava upphört att gälla, om rörelsens verksamhet har varit avbruten under ett års tid, därest icke landskapsstyrelsen på ansökan, som gjorts under loppet av denna tid, medgiver längre avbrott.

22 §.

Skatteuppbördsman, förvaltare av statens penningmedel, allmän åklagare, tull- eller polisman eller annan innehavare av tjänst eller befattning, som på tjänstens vägnar skall behandla ärenden, vilka hänföra sig till övervakningen av i denna lag avsedd rörelse, må icke bedriva sådan rörelse och icke heller vara dess ansvariga föreståndare

eller dennes ställföreträdare. I fråga om rätt för make och omyndiga barn till person, som innehar tjänst eller befattning av nämnda slag, att bedriva ifrågavarande rörelse gäller, vad i landskapslagen angående rätt att idka näring i landskapet Åland därom stadgas.

23 §.

Vad i detta kapitel och 28 § 1 mom. samt 44 § 1 mom. är stadgat om ordförande i styrelsen för sammanslutning, som bedriver härbärgerings- och förplägningsrörelse samt verkställande direktören för sådan sammanslutning, må icke tillämpas, därest den av sammanslutningen bedrivna härbärgerings- och förplägningsrörelsen i jämförelse med sammanslutningens huvudsakliga verksamhet är ringa. Likväl skall sammanslutning också i detta fall uppfylla i 15 § 2 mom. stadgade förutsättningar.

3 kap.

Om ansvaret för bedrivande av rörelsen.

24 §.

Då sammanslutning bedriver i denna lag avsedd näringsverksamhet, bör detta ske under ledning av särskilt godkänd ansvarig föreståndare. Såsom ansvarig föreståndare för härbärgerings- och förplägningsrörelse, som äges av enskild näringsidkare, må även godkännas annan person än ägaren.

25 §.

Ansvarig föreståndare svarar för att rörelsen bedrives i enlighet med stadgandena i denna lag och med stöd av densamma utfärdade bestämmelser samt övriga stadganden och föreskrifter.

Ansvarig föreståndare bör särskilt övervaka affärspersonalens verksamhet. Då fråga är om förseelse, försummelse eller bristfällighet, som han ej kan förebygga eller rätta utan medverkan av ägaren, är han fri från ansvar, sedan han därom anmält till ägaren.

Rörelsens ägare eller ansvariga föreståndare skall draga försorg om att rörelsen förfogar över övervakande personal i erforderligt antal.

Rörelsens ägare eller ansvariga föreståndare må icke samtidigt vara verksam såsom ansvarig föreståndare för två eller flera i denna lag avsedda rörelser, därest icke ansvaret är begränsat endast till affärsverksamhetens ekonomiska sida. Ansvarig föreståndare för olika avdelningar i samma rörelse må han vara endast i det fall, att avdelningarna äro förlagda till samma byggnadsgrupp och icke med hänsyn till sin omfattning eller karaktär äro att betrakta som jämför-

liga med skilda rörelser.

26 §.

För rörelse må på framställning av ägaren godkännas flera ansvariga föreståndare, vilkas åligganden fördelas på så sätt, att en ansvarig föreståndare tillsättes skilt för sig för ekonomi-, serverings- eller härbärgeringsverksamheten. Är rörelsen omfattande eller bedrives den i olika våningar eller på olika avdelningar, må ansvaret begränsas till en viss entydig fastställd del därav.

Landskapsstyrelsen må förordna, att den ansvariga föreståndaren skall hava en ställföreträdare, som ansvarar för rörelsen, då den ansvariga föreståndaren är frånvarande eller har förfall. Den ansvariga föreståndaren må hava flera ställföreträdare.

27 §.

Av ansvarig föreståndare fordras:

1) att han är finsk medborgare;

2) att han åtnjuter medborgerligt förtroende samt råder över sig och sin egendom ävensom är känd för redbarhet och tillförlitlighet;

3) att han har erforderlig erfarenhet och yrkeskunnighet för skötseln av ifrågavarande rörelse eller avdelning därav;

4) att han är förtrogen med stadgandena om ifrågavarande fack; och

5) att han med hänsyn till sin tidigare verksamhet och sina personliga egenskaper måste anses lämpad att handhava ansvarig föreståndares åligganden.

Föreligger särskilt skäl, må landskapsstyrelsen såsom ansvarig föreståndare godkänna även annan än finsk medborgare, därest den föreslagna uppfyller i mom. 1 punkterna 2) - 5) nämnda fordringar.

Landskapsstyrelsen skall om ansvarig föreståndare införskaffa vederbörande polismyndighets utlåtande.

På ställföreträdare för ansvarig föreståndare skall tillämpas vad i denna paragraf stadgas om ansvarig föreståndare.

28 §.

Avgår den ansvariga föreståndaren, styrelseordföranden eller verkställande direktören i sammanslutning eller upphöra de annars att handhava sin befattning, skall ansökan om godkännande av ny person inom två månader inlämnas till landskapsstyrelsen.

Saknas ansvarig föreståndare, skall hans ställföreträdare, eller, om sådan icke finnes eller har förfall, enskild affärsidkare, sammanslutnings verkställande direktör, eller, om sådan icke finnes, ordföranden i styrelsen eller annat motsvarande organ ansvara för skötseln

av rörelsen.

4 kap.

Om rörelsens öppenhållningstid och bedrivande.

29 §.

Förplägningsrörelse må öppnas tidigast klockan 5.

Restaurang av första klass, i samband med hotell godkänd annan förplägningsrörelse och klubbrestaurang samt kafé av första klass må öppenhållas till klockan 1, restaurang av andra klass och matservering av första klass till klockan 24 och matservering av andra klass och kafé av andra klass till klockan 23.

30 §.

Polismyndigheten på orten är berättigad att på ansökan tillfälligt förlänga öppenhållningstid.

Landskapsstyrelsen har befogenhet att på ansökan på viss tid förlänga öppenhållningstid. Gäller ansökningen rörelse, som omfattar utskänkning av alkoholdrycker, skall utlåtande införskaffas av alkoholbolaget.

Landskapsstyrelsen må bevilja tillstånd att nattetid öppenhålla sådan förplägningsrörelse, som icke omfattar servering av alkoholdrycker, för servering av mat och förfriskningar.

Därest undantagsförhållanden eller andra särskilda skäl det kräva, har landskapsstyrelsen befogenhet att förkorta öppenhållningstiden.

Landskapsstyrelsen skall delgiva i denna paragraf nämnt beslut polismyndigheten på orten och, därest beslutet gäller rörelse, som omfattar utskänkning av alkoholdrycker, även alkoholbolaget.

31 §.

Förplägningsrörelse, som omfattar utskänkning av alkoholdrycker, må icke mottaga nya kunder senare än 45 minuter och annan förplägningsrörelse icke senare än 30 minuter före rörelsens i 29 § stadgade stängningstid.

Tillfällig eller varaktig förlängning av förplägningsrörelses öppenhållningstid berättigar till motsvarande förlängning av serveringstiden, men icke till mottagande av nya kunder senare än i 1 mom. är stadgat, såvida icke den myndighet, som beviljat förlängning av öppenhållningstiden, annorlunda förordnat.

Förplägningsrörelse, som omfattar utskänkning av alkoholdrycker, må icke upphöra med matserveringen, så länge serveringen av alkohol-

drycker fortgår.

32 §.

På förplägningsrörelse i samband med härbärgeringsrörelse skall tillämpas vad i 29, 30 och 31 §§ är stadgat. Utan hinder härav må dock mat och förfriskningar serveras i härbärgeringsrörelse och campingrörelse åt där boende gäster.

33 §.

Stadgandena i detta kapitel om öppenhållningstid och mottagande av kunder gälla icke bedrivande av förplägningsrörelse på land-, vatten- och lufttrafikstationer. Landskapsstyrelsen skall beträffande sådan rörelses öppenhållande utfärda föreskrifter i tillståndsresolution och senare vid behov genom särskilt beslut.

34 §.

I fråga om anordnande av offentliga och med dessa jämförliga tillställningar i samband med härbärgerings- och förplägningsrörelse skall iakttagas, vad därom är särskilt stadgat.

För hållande av biljard i samband med härbärgerings- eller förplägningsrörelse skall anskaffas landskapsstyrelsens tillstånd.

35 §.

Idkare av härbärgerings- eller förplägningsrörelse samt rörelsens personal är, därest med tanke på upprätthållandet av ordningen eller rörelsens kvalitativa nivå skäl därtill föreligger, berättigad att vägra person, som önskar bliva rörelsens kund, tillträde samt förvägra honom servering av mat, förfriskningar eller alkoholdrycker och vid behov avlägsna honom. Berusad person må förvägras inträde i förplägningsrörelse.

36 §.

I härbärgerings- eller förplägningsrörelse må icke tjänstgöra person, som lider av sjukdom, vilken medför smittofara för allmänheten, eller vilken med skäl kan misstänkas för att vara smittobärare. I uppgifter, som omfatta betjänande av allmänheten, må icke nyttjas person, som icke åtnjuter medborgerligt förtroende.

Föreligger skäl att misstänka, att person i rörelses tjänst lider av ovan avsedd sjukdom eller är smittobärare, är han, därest ägaren eller vederbörande myndighet det kräver, skyldig att förete läkarintyg.

37 §.

I samband med härbärgerings- och förplägningsrörelse må icke varor saluföras eller i försäljningssyfte utställas utan polismyndighetens

tillstånd.

Handelsrepresentant skall likväl tillåtas att i härbärgeringsrörelse utställa varor och mottaga beställningar.

Idkare av härbärgerings- och förplägningsrörelse är berättigad att i sin affärslägenhet ordna sådan ringa försäljning, som hör till kundbetjäningen.

38 §.

Härbärgerings- eller förplägningsrörelses namn, reklamer, affärsskyltar eller annat dylikt må icke innehålla något, som är ägnat att skänka en vilseledande bild av rörelsens art eller klassificering.

39 §.

Stadgandet i 37 § 1 mom. må icke utgöra hinder för försäljning av förnödenheter i campingrörelse till dem, som bo på campingområdet.

5 kap.

Om affärslägenheter.

40 §.

Förplägningsrörelse må icke bedrivas i rum, som samtidigt är bebott eller står i sådan förbindelse med bostads- eller annan lägenhet att sanitär olägenhet kan vållas därav. Likväl må för gäst i härbärgeringsrörelse anordnas servering i hans rum.

Rum, som står i förbindelse med handelsrörelse, må godkännas såsom lägenhet för förplägningsrörelse, och där må bedrivas i denna lag avsedd förplägningsrörelse, därest icke därav vållas sanitär olägenhet.

41 §.

I härbärgeringsrörelse må icke i samma rum eller i rum, som stå i omedelbar förbindelse med varandra, inkvarteras personer av olika kön, därest de icke tillhöra samma familj.

6 kap.

Om tillsyn över näringsrörelserna.

42 §.

Tillsynen över efterlevnaden av stadgandena i denna lag och med stöd av densamma utfärdade föreskrifter ankommer närmast på landskapsstyrelsen och polismyndigheterna, vilka i synnerhet böra tillse, att ordning upprätthålles och att stadgade öppenhållningstider iakttagas.

Landskapsstyrelsen må på särskilda skäl efter framställning av polismyndighet förordna, att förplägningsrörelse icke är berättigad att bereda person under 18 år tillträde.

43 §.

För härbärgerings- och förplägningsrörelse må polismyndighet på eget initiativ eller på ansökan av den, som bedriver rörelsen, förordna honom själv eller person i hans tjänst till ordningsman, i fråga om vilken i tillämpliga delar gäller, vad om ordningsmän vid nöjestillställningar är stadgat.

44 §.

Landskapsstyrelsen skall föra särskilt register över de näringstillstånd, som beviljats med stöd av denna lag. Av registret bör framgå det namn, under vilket rörelsen bedrives, rörelsens art och klass, rörelsens adress och ägare, samt, därest rörelsen äges av en sammanslutning, dess styrelseordförande och verkställande direktör, såvida sådan är utsedd, ävensom de ansvariga bolagsmännen. I registret skall antecknas uppgifter om rörelsens affärslägenhet och tillåtna kundantal samt rörelsens ansvariga föreståndare och dessas ställföreträdare ävensom landskapsstyrelsens åtgärder ifråga om rörelsen.

Landskapsstyrelsen skall utan dröjsmål översända uppgifter om alla anteckningar i registret till vederbörande polismyndighet och Ålands Turistförening r.f.

Polismyndighet skall enligt uppgifterna från landskapsstyrelsen föra kortregister eller annan förteckning över rörelserna inom sitt distrikt.

Har polismyndighet erhållit kännedom om, att någon av de i förteckningen införda rörelserna har upphört med sin verksamhet, skall den därom anmäla till landskapsstyrelsen för anteckning i registret. Finner polismyndighet skäl föreligga att antaga, att rörelse av ifrågavarande slag har upphört, skall den därom anmäla till landskapsstyrelsen.

45 §.

I hotell och pensionat skall föras resandebok, vilken, eller vederbörlig avskrift därav, varje vecka skall företes för vederbörande polismyndighet. Formulär för resandeboken fastställes av landskapsstyrelsen. Av resanden själv ifyllt resandekort i enlighet med av ministeriet för inrikesärendena fastställt formulär skall senast dagen efter resandes ankomst tillställas vederbörande myndighet.

Vägrar resande att ifylla resandekort eller föreligger skäl att betvivla sanningsenligheten av hans uppgifter, skall därom omedelbart anmälas till polismyndigheten.

I vandrarhem och campingrörelse föres endast i 1 mom. avsedd resandebok, vilken på anfordran uppvisas för polismyndighet.

Resandebok och -kort, som avses i denna paragraf, skall affärsidkaren själv anskaffa och bekosta.

46 §.

Campingrörelse bör bedrivas så, att i omgivningen boende befolkning icke orsakas olägenhet därav.

För rörelsen skall finnas av polismyndigheten godkända ordningsregler, vilka mångfaldigas i sådant antal, att varje sällskap, som bebor området, kan erhålla ett exemplar av dem.

47 §.

Därest bristen på inkvarteringsutrymmen det nödvändigtvis kräver, är tillfällig inkvartering av gäster tillåten även i andra till härbärgeringsrörelsen hörande rum än resanderum. Rum, där födoämnen förvaras eller beredas, må likväl icke anlitas såsom bostads- eller sovrum eller garderober för personalen, icke heller för genomgång till resanderummen. För allmänheten reserverade tamburer, förhallar och korridorer må icke anlitas för andra ändamål.

48 §.

Härbärgerings- och förplägningsrörelse bör hava ett tillräckligt antal utgångar. Förfogar rörelsen över annan än första våningen i byggnad, bör åtminstone en såsom utgång anlitad trappa vara förlagd till ett avskilt trapphus. I byggnad, som icke är brandsäker eller brandhärdig, må för resande eller personal avsedda rum icke förläggas högre upp än till andra våningen.

Utgång ur affärslägenhet-en bör vara så bred, klar och fri från hinder, att i fall av eldsvåda eller annat sådant nödläge möjligheten för allmänheten att snabbt och störningsfritt avlägsna sig är tryggad.

49 §.

De anläggningar på campingområde, som äro inrymda i byggnader, böra uppfylla för pensionatsrörelse gällande krav.

På campingområde skall finnas tillräcklig tillgång till dricksvatten.

Campingområde må anläggas endast på torr och annars lämplig plats, som godkännes av den i 16 § 2 mom. avsedda nämnden. Innan området tages i bruk för ändamålet, skall nämnden vid syn på området godkänna detsamma och där befintliga anläggningar.

50 §.

I 16 § 2 mom. avsedd nämnd skall förrätta förnyad syn i härbärgerings- och förplägningsrörelses affärslägenhet vartannat eller, därest landskapsstyrelsen i fråga om några kategorier av rörelsen tillåter detta, vart tredje år. Sagda nämnd skall även under mellantiderna mellan syneförrättningarna tillse, att de beviljade rättigheterna nyttjas på lagligt sätt samt att lag och utfärdade föreskrifter iakttagas. Syn, som har förrättats i affärslägenheten enligt 19 §, motsvarar förnyad syn.

Konstateras vid förnyad syn eller vid annat tillfälle brister och avhjälper näringsidkaren trots anmärkning icke dessa brister, skall anmälan därom jämte vid syneförrättning uppgjort protokoll insändas till landskapsstyrelsen. Med anledning av anmälningen skall landskapsstyrelsen skrida till i ärendet eventuellt erforderliga åtgärder.

51 §.

Hava i rörelse, som avses i denna lag yppat sig missbruk, sanitära missförhållanden eller oordning, har rörelsens lägenhet eller inventarier fått väsentligt förfalla eller har standarden i fråga om rörelsens mat eller servering eller den publik, som anlitar rörelsen, försämrats, har landskapsstyrelsen befogenhet att tilldela vederbörande tillrättavisning, nedflytta rörelsen till lägre art eller klass, inskränka rörelsens öppenhållningstid eller stänga rörelsen eller den avdelning av rörelsen, där missförhållandena hava yppat sig, för viss tid. Äro missförhållandena av allvarligt slag eller fortfara eller upprepas de trots ovannämnda åtgärder, må landskapsstyrelsen helt och hållet stänga rörelsen eller avdelning därav samt i motsvarande delar återkalla näringstillståndet. Är rörelsen klubbrestaurang, skall landskapsstyrelsen efter omständigheterna pröva, huruvida föreningens näringstillstånd skall återkallas helt och hållet eller endast för viss tid eller endast till den tidpunkt, då föreståndarskapet för rörelsen har överlåtits till en av landskapsstyrelsen godkänd ny restauratör. Innan landskapsstyrelsen skrider till i detta moment avsedd åtgärd, skall vederbörande höras.

Har den, som bedriver affär för utsändning av mat, försummat att iakttaga de stadganden och föreskrifter, som gälla sådan rörelse, eller hava i rörelsen yppat sig missbruk, sanitära missförhållanden eller oordning, har polismyndigheten på orten befogenhet att tilldela vederbörande varning. Äro missbruken och oordningen av allvarligt slag eller fortfara eller upprepas de trots tilldelad varning, må landskapsstyrelsen på framställning av polismyndigheten på orten,

efter att hava hört näringsidkaren, förordna om rörelsens upphörande för viss tid eller helt och hållet.

52 §.

Visar sig ansvarig föreståndare, ställföreträdare för honom eller enskild näringsidkare eller, då rörelsen bedrives av bolag, andelslag, förening eller annan sammanslutning, styrelseordföranden eller, därest särskild verkställande direktör har tillsatts, denna olämplig för sin befattning, eller framgår det, att de sköta sina åligganden endast skenbart, skall landskapsstyrelsen, efter att hava hört vederbörande, återkalla sitt godkännande.

Har enskild näringsidkare genom domstolsutslag ådömts straff för brott, som gör honom olämplig att fortfarande bedriva rörelsen eller är det icke möjligt för bolag, andelslag, förening eller annan sammanslutning, som bedriver rörelse, att tillsätta sådan verkställande direktör eller ansvarig föreståndare, som landskapsstyrelsen kan godkänna, skall landskapsstyrelsen, sedan ovannämnda utslag har vunnit laga kraft, återkalla det beviljade näringstillståndet. På samma sätt skall förfaras i det fall, att för enskild näringsidkare eller ansvarig föreståndare icke kan tillsättas ställföreträdare, som landskapsstyrelsen kan godkänna.

Ådömes i 1 mom. nämnd person straff för brott, som gör honom olämplig för sin befattning eller dömes han förlustig sitt medborgerliga förtroende, skall polismyndigheten anmäla därom till landskapsstyrelsen.

53 §.

Om i 51 och 52 §§ nämnda åtgärder och domstolsutslag skall landskapsstyrelsen göra anteckning i det i 44 § nämnda registret samt, om åtgärd drabbat rörelse, som omfattar utskänkning av alkoholdrycker, anmäla därom till alkoholbolaget.

7 kap.

Straffstadganden.

54 §.

Bedriver någon rörelse, som enligt denna lag får bedrivas endast med tillstånd, utan att ha erhållit sådant, straffes han såsom i landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland stadgas.

Den, som i övrigt bryter mot stadgandena i denna lag eller med stöd av densamma utfärdade bestämmelser, straffes med högst etthundra dagsböter, därest icke annorstädes för brottet strängare straff är stadgat.

8 kap.

Om ändringssökande.

55 §.

Polismyndighets beslut med stöd av denna lag må överklagas hos länsstyrelsen inom trettio dagar räknat från delfåendet, men skall polismyndighetens beslut oavsett besvären likväl iakttagas, såframt icke länsstyrelsen annorlunda förordnar.

56 §.

I landskapsstyrelsens utslag, varigenom någon tilldelats tillrättavisning, må ändring icke sökas. Annat utslag av landskapsstyrelsen ävensom länsstyrelsens utslag må överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen inom trettio dagar räknat från delfåendet. Landskapsstyrelsens och länsstyrelsens utslag gå oavsett besvären i verkställighet, såframt icke landskapsstyrelsen eller länsstyrelsen annorlunda förordnar.

9 kap.

Särskilda stadganden.

57 §.

Med polismyndighet avses i denna lag polisinrättningen i Mariehamn och länsman på landet.

58 §.

Angående stämpelskatt, som skall erläggas för i denna lag avsedda tillstånd, gäller, vad därom är särskilt stadgat.

59 §.

Medför iakttagandet av denna lag eller föreskrifterna med stöd därav oskäliga kostnader eller avsevärd olägenhet vid näringens utövande, må landskapsstyrelsen i enskilda fall bevilja lättnader.

60 §.

Då förplägningsrörelse, som är underkastad denna lag, delvis eller helt och hållet bedrives utomhus eller på annan plats än i därför avsedd lägenhet, gäller i tillämpliga delar, vad om rörelses bedrivande i lägenhet stadgas.

61 §.

Åt förrättningsman, sakkunnig och protokollförare vid syneförrättning, som enligt 16 § 2 mom., 49 och 50 §§ förrättats, äro ägare av hotell, restaurang och annan rörelse skyldiga att erlägga av landskapsstyrelsen fastställda arvoden.

62 §.

Närmare bestämmelser angående verkställighet och tillämpning av

denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

Utöver vad i denna lag stadgas och med stöd av densamma föreskrivits, skall föreskrifterna i kommunala reglementen iakttagas, såvida de icke stå i strid med denna lag.

63 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1963. Genom densamma upphäves Ålands landstings beslut den 11 juli 1924 om antagande av förordningen angående hållande av värdshus, natthärbärge, kafé, biljard och kägelbana, given den 28 januari 1922 (13/24) samt Ålands landskapsnämnds beslut den 3 maj 1934 angående ordningsstadga för hållande av värdshus, pensionat, natthärbärge, kafé, biljard och kägelbana (6/34).

Stadgandena i denna lag gälla jämväl rörelse, som bedrives med stöd av redan beviljat näringstillstånd. Rörelser som klassificerats som matserveringar och kaféer av tredje klass i tillståndsresolutioner med stöd av tidigare gällande stadganden, övergå vid lagens ikraftträdande till matserveringar och kaféer av andra klass. Därest vid denna lags ikraftträdande utan tillstånd lagligen bedrives sådan rörelse, som enligt stadgandena i denna lag må bedrivas endast med tillstånd, skall sådant tillstånd sökas före utgången av år 1963.

Innehavare av redan beviljat tillstånd är icke skyldig att i sin affärslägenhet låta utföra ändringar i byggnadskonstruktionen. Övriga av denna lag förutsatta ändringar och reparationer granskas vid närmast följande syneförrättning i affärslägenheten, varvid stadgandet i 50 § iakttages.

Mariehamn, den 19 september 1962.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Hugo Johansson

Lantråd Hugo Johansson.

Rolf Sundman

Lagberedningssekreterare Rolf Sundman.